

Beroepscode voor r.-k. pastores

2011

VPW Nederland

Beroepsvereniging van r.-k. pastores

Inhoud

- 1 Begripsomschrijvingen en algemene bepalingen ... 5
- 2 Professionaliteit ... 5
- 3 Verhouding tot pastoranten ... 6
- 4 Verhoudingen binnen de beroepsgroep ... 8
- 5 Verhouding tot kerkelijke overheden en besturen/werkgevers ... 9
- 6 Verhouding tussen beroepsuitoefening en persoonlijk leven ... 9
- 7 Geschillenregeling ... 10

Voorwoord

Deze Beroepscode biedt aan de leden van de VPW Nederland een code voor het pastoraal handelen: een beroepsethiek, die normen en richtlijnen biedt aan de leden inzake de pastorale beroepspraktijk. De Beroepscode is een belangrijke pijler onder de beroepsvereniging: zij is voor de leden een richtingwijzer betreffende de ethische kwaliteit van de professionele beroepsuitoefening, en tevens een normerend instrument om elkaar als leden van eenzelfde beroepsvereniging op aan te spreken. Het lidmaatschap van de VPW Nederland impliceert dat men zich houdt aan de Beroepscode en professioneel handelt vanuit de daarin vastgelegde beroepsethiek.

De Beroepscode is op te vatten als zelfregulering door de beroepsgroep van pastores zelf. Wij treffen regelingen ‘op het eigen erf’, die het beroep beschermen, die een waarborg geven aan de ‘afnemers’, en die collegiale toetsing mogelijk maken. Het is een zelfverantwoording naar de samenleving. Veel pastoraat vindt plaats in beslotenheid en afzondering. Dat vraagt om zorgvuldigheid in de omgang en om openbare verantwoording van de beroepsethiek.

De beroepsethiek die in de Beroepscode wordt vastgelegd, dient breed te worden verstaan. De tekst verwoordt de waarden en de attitude, van waaruit de pastor zijn werkzaamheden verricht.

Daarnaast bevat de tekst concrete gedragsregels voor het pastoraal handelen. De inhoud van de Beroepscode sluit aan bij de regelgeving voor priesters, zoals die is vastgelegd in de Codex van 1983.

Deze Beroepscode is aangenomen door de Algemene Ledenvergadering van de VPW Nederland op 9 juni 2011. Ze is voorbereid door Dagelijks en Algemeen Bestuur daarin geadviseerd door leden van het Tuchtcollege. In het Tuchtcollege hebben zitting: Drs. R.J.Bunnik, W.G.M. Blezer- van der Walle, Dr. R.G.W. Huysmans, Mr. Dr. A.P.H. Meijers, Drs. J.W.Nibbelke en Prof. Dr.K.W.Walf.

Deze nieuwe Beroepscode (jaar 2011) komt in de plaats van de versie uit 2001. Er zijn diverse wijzigingen doorgevoerd.

Utrecht, juni 2011

1 Begripsomschrijvingen en algemene bepalingen

- 1.1 De Beroepscode is bestemd voor en van toepassing op allen die professioneel in het pastoraat werkzaam zijn en lid zijn van de VPW Nederland.
- 1.2 Pastoraat is te omschrijven als een dienst aan het geloven van personen, groepen en gemeenschappen. De dienst wordt verleend door de pastor, die “van zijn geloof werk maakt”.
- 1.3 De pastor verricht het pastorale werk vanuit de geloofsgemeenschap, daartoe door Jezus Christus geroepen en gezonden. De pastor laat zich daarbij inspireren door de Schrift en de levende traditie. De pastor houdt er rekening mee dat het pastoraat altijd mede bepaald wordt door de concrete levenssituatie van pastoranten en door het feit dat de geloofsgemeenschap zich voortdurend ontwikkelt en vernieuwt.

2 Professionaliteit

- 2.1 De pastor houdt zich op de hoogte van de algemene ontwikkelingen in kerk en samenleving, en van wat er leeft onder de mensen, voor wie zij is aangesteld, en stemt haar taakuitoefening daar op af.
- 2.2 De pastor streeft naar goede samenwerking met beroepsuitoefenaars van andere disciplines. De pastor is zich bewust van de specifieke bijdrage van het pastoraal handelen en verwijst tijdig naar andere deskundigen, als daartoe aanleiding is. De pastor onthoudt zich van het aanvaarden van functies die de pastorale beroepsuitoefening kunnen benadelen.
- 2.3 De pastor besteedt voortdurende zorg aan de groei in spiritualiteit, en het op peil houden van de vakkennis en de vaardigheden die noodzakelijk zijn voor kwalitatief goed pastoraat. De pastor ziet het als een plicht deel te nemen aan voortgezette scholing en vorming.
- 2.4 De pastor draagt in de taakuitoefening een grote mate van persoonlijke verantwoordelijkheid en gaat hier op zorgvuldige wijze mee om.
- 2.5 De pastor stelt zich zorgvuldig op en is betrouwbaar. De pastor gedraagt zich in de taakuitoefening zodanig dat het vertrouwen in het pastorale ambt en in de beroepsgroep niet wordt geschaad.
- 2.6 De pastor is er zich van bewust dat het pastoraal handelen meermalen plaats vindt op grond van een afweging van belangen. De pastor streeft ernaar inzichtelijk te zijn in het handelen en is bereid tot verantwoording.
- 2.7 De pastor zet zich naast het directe werk, indien nodig en naar vermogen, in voor werkzaamheden die met het pastoraat samenhangen, zoals deelname aan overlegorganen op het niveau van dekenaat, vicariaat, bisdom of beroepsvereniging.
- 2.8 De pastor neemt voor zichzelf geen geld voor diensten aan, aanvaardt geen erfenissen van leden van de hem toevertrouwde gemeenschap, en beheert geen gelden waarvoor niet publiekelijk verantwoording afgelegd dient te worden. Dit artikel gaat niet over inkomsten van de pastor, maar over giften. Iedere pastor ontvangt een salaris of honorering in ruil voor de geleverde werkzaamheden. Emeriti ontvangen vergoedingen voor verleende diensten of assistenties volgens vastgestelde tarieven. Iedere gift naar aanleiding van het pastoraat, verricht op basis van een overeenkomst met het bestuur, is altijd een gift voor de kerk en dient als zodanig aan het bestuur overlegd te worden. Het aannemen van een gift als vergoeding voor geleverd werk is niet geoorloofd, omdat de integriteit van het pastoraat in het geding is. Een kleine blijk van waardering voor de pastor in de vorm van bijvoorbeeld een bos bloemen of een fles wijn is daarnaast mogelijk en geoorloofd.

3 Verhouding tot pastoranten

- 3.1 De pastor is beschikbaar voor allen die een redelijk beroep doen op zijn zorg en inspanning.
- 3.2 De pastor is prudent en terughoudend in het publiek optreden. De pastor waakt er voor dat de onderlinge verhoudingen in de geloofsgemeenschap als gevolg van haar publiek optreden niet worden geschaad.
- 3.3 De pastor respecteert de eigenheid en vertrouwelijkheid van de pastorale relatie, en is er verantwoordelijk en aansprakelijk voor dat de grenzen in pastorale relaties worden aangegeven en bewaakt.
- 3.4 De pastor eerbiedigt de persoonlijke (fysieke en geestelijke) integriteit van de pastorant. De pastor dient zich bewust te zijn van zijn vertrouwenspositie in pastorale situaties en de machtsongelijkheid die dat met zich meebrengt en maakt geen misbruik van de afhankelijkheid of kwetsbaarheid van diegenen die aan haar of zijn pastorale zorgen zijn toevertrouwd.
- 3.5 De pastor stelt zich tegenover de pastorant op zonder onderscheid des persoons. Als uitgangspunt voor de pastor geldt dat ieder mens recht heeft op pastoraat. Etnische afkomst, nationaliteit, leeftijd, geslacht of seksuele gerichtheid van de pastorant zijn hierbij niet van belang. Evenzo geldt dit voor de politieke overtuiging, religieuze overtuiging, leefwijze of sociale positie van de pastorant.
- 3.6 Al hetgeen de pastor in het kader van de taak vertrouwelijk ter kennis is gekomen, valt onder het beroepsgeheim. Tegenover derden bestaat een zwijgplicht. Wanneer evident is, dat het biechtgeheim niet van toepassing is, kan de pastor zich slechts dan ontslagen achten van de geheimhoudingsplicht wanneer voldaan is aan alle hieronder genoemde zeven voorwaarden. Dit is het geval als:
  - a Alles in werking is gesteld om toestemming van betrokkene te krijgen.
  - b De pastor in gewetensnood komt te verkeren door het handhaven van de geheimhouding.
  - c Er geen andere weg is dan doorbreken van het geheim om het probleem op te lossen.
  - d Het aannemelijk is dat het niet-doorbreken van het geheim voor derden of voor de betrokkene aanwijsbare en ernstige schade en/of gevaar zal opleveren.
  - e De pastor er vrijwel zeker van is dat door de doorbreking van de geheimhouding die schade aan de ander(en), dan wel aan de pastorant kan worden voorkomen of beperkt.
  - f De pastor een collega of een andere hulpverlener consulteert met erkend beroepsgeheim en de kwestie anoniem voorlegt. Indien anonimiteit niet volledig gewaarborgd is, deelt de collega/hulpverlener in de geheimhoudingsplicht.
  - g De geheimhouding slechts zover doorbroken wordt als nodig is om het gevaar af te wenden of de schade te voorkomen en de pastorant van het doorbreken van de geheimhoudingsplicht op de hoogte wordt gesteld.

- 3.7 De pastor* deelt gegevens, die vertrouwelijk ter kennis zijn gebracht, niet met collega's of andere deskundigen. Gedeeld beroepsgeheim is enkel mogelijk als de noodzaak daartoe aanwezig is en/of de pastorant schriftelijk toestemming heeft gegeven.

* De pastor, die een casus bespreekt in het verband van intervisie, zorgt er voor dat de gegevens voldoende geanonimiseerd zijn. De pastor, die persoonsgebonden gegevens en aantekeningen bewaart en archiveert, waakt er voor dat deze niet toegankelijk zijn voor derden. De pastor, die waarneming regelt of vertrekt, zorgt voor een nauwgezette overdracht. Het beroepsgeheim blijft van kracht na beëindiging van het contact, ook in het geval de pastorant overlijdt.

4 Verhoudingen binnen de beroepsgroep

- 4.1 De pastor aanvaardt en respecteert allen die zijn aangesteld als collega's.
* Collegialiteit is niet secundair maar fundamenteel voor het pastoraat. De pastor maakt deel uit van de kring van pastores, verbonden met de bisschop. De pastor is op grond van de benoeming in gezamenlijkheid met collega's verantwoordelijk voor de uitoefening van het pastoraat.
- 4.2 De pastor houdt rekening met de pluriformiteit in inzichten onder collega's inzake geloven en pastoraal handelen. De pastor gaat daarover de dialoog met collega's aan.
- 4.3 De pastor gaat respectvol om met zijn collega's en onthoudt zich in het openbaar van kritiek op hen.
* De pastor onthoudt zich in het openbaar van kritiek op directe collega's en is gehouden deze te bespreken in het collegiaal overleg. In het publieke debat waarin visies en standpunten worden uitgewisseld, is onthouding van kritiek op elkaars werk en visie niet vereist. Het staat de pastor vrij een verschil van mening, kritiek en bezorgdheid onder woorden te brengen, mits respectvol en zakelijk.
- 4.4 De pastor, die deel uitmaakt van een bestuur en uit dien hoofde betrokken is bij de besluitvorming over een collega, kan gebruik maken van het recht op verschoning.
* Het komt regelmatig voor dat een priester bestuurlijk betrokken is bij de besluitvorming over de arbeidsovereenkomst van een pastoraal werk(st)er, bijvoorbeeld bij de afloop van een tijdelijke aanstelling van een jaar. In dat geval kan de priester gebruik maken van het recht zich te onthouden van de formele besluitvorming. Collegialiteit nodigt daartoe uit.
- 4.5 De pastor bevordert de collegiale samenwerking in het algemeen en is bereid tot overleg en onderlinge afstemming in een gegeven samenwerkingsverband.
- 4.6 De pastor streeft naar collegiale verhoudingen en waar mogelijk naar samenwerking met hen die pastoraal werkzaam zijn in andere kerken.
- 4.7 De pastor zet zich naar vermogen in voor het welzijn en de belangen van de eigen beroepsgroep, en betuigt steun aan hen die daarvoor verantwoordelijkheid op zich nemen.
- 4.8 Een pastor, van wie de aanstelling is geëindigd, laat alles achterwege wat het functioneren van de opvolger belemmert.

5 Verhouding tot kerkelijke overheden en besturen/werkgevers

- 5.1 De pastor is zorgvuldig en loyaal in de communicatie met de kerkelijke overheid en de besturen/werkgevers inzake de vervulling van de pastorale opdracht.
- 5.2 De pastor stelt zich actief en niet afwachtend op in de communicatie met de kerkelijke overheid en staat deze zo mogelijk met raad en advies bij.
- 5.3 De pastor erkent de eigen plaats en verantwoordelijkheden van de bisschop als herder en toezichthouder in het bisdom en is altijd bereid tot communicatie en verantwoording.
- 5.4 De pastor houdt zich in het belang van de geloofsgemeenschap of het pastoraat in beginsel beschikbaar voor andere pastorale functies.
* De pastor is in beginsel bereid zich beschikbaar te stellen voor andere pastorale functies. Dat betreft bijvoorbeeld vervanging bij ziekte van collega's, maar ook de bereidheid in het gebied van het bisdom of daarbuiten een andere wel of niet tijdelijke functie in overweging te nemen.

6 Verhouding tussen beroepsuitoefening en persoonlijk leven

- 6.1 De pastor gaat zorgvuldig om met het onderscheid tussen beroeps- en privé-relaties, en laat geen belangenverstrengeling van deze relaties ontstaan.
- 6.2 De pastor is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor en zijn trouw aan de kerkelijke traditie en leer. Wanneer er spanning optreedt tussen enerzijds trouw aan kerkelijke leer en tradities en anderzijds het persoonlijk geloof en de eigen beroepsverantwoordelijkheid, streeft de pastor er naar deze uit te houden, niet op te lossen ten koste van één van de twee en vanuit deze opstelling zijn visie kenbaar te maken. De pastor doet dit vanuit de overtuiging dat de kerkelijke traditie én het persoonlijk geloof in beweging zijn, en dat spanning vruchtbaar kan zijn.
- 6.3 De pastor is er op aanspreekbaar dat het persoonlijk leven zo goed mogelijk overeenstemt met de eisen, die de pastorale functie stelt.

7 Geschillenregeling

- 7.1 Bij verschillen van mening met een collega over de ambtsuitoefening in relatie tot de interpretatie van deze Beroepscode is de pastor bereid een gesprek onder vier ogen aan te gaan met de betreffende collega, met het doel het meningsverschil te bespreken en uit te praten.
- 7.2 Wanneer 7.1 niet tot een positief resultaat leidt, leggen beide partijen het meningsverschil ter bespreking voor aan een groep collega's. Langs deze weg van intercollegiale toetsing wordt geprobeerd het meningsverschil ten aanzien de interpretatie van de beroepscode uit te praten.
- 7.3 Wanneer 7.2 niet tot een positief resultaat leidt, doen beide partijen een beroep op adviseurs en neutrale bemiddelaars. Deze streven er naar het meningsverschil ten aanzien van de interpretatie van de beroepscode uit te praten en partijen tot elkaar te brengen.
- 7.4 Wanneer 7.3 niet tot een oplossing leidt, bestaat er de mogelijkheid bindende arbitrage te laten plaatsvinden door personen of instanties van VPW Nederland, die geen belanghebbende zijn. Partijen hebben het recht een belangenbehartiger of vertegenwoordiger aan te stellen. Partijen binden zich aan de uitspraak.
- 7.5 Als partijen niet tot een overeenkomst van bindende arbitrage komen volgens 7.4, dan wordt het meningsverschil voorgelegd aan het Tuchtcollege van de VPW Nederland. Het Tuchtcollege kan – in deze volgorde – de volgende disciplinaire maatregelen nemen: informele waarschuwing, formele berisping,

schorsing van het lidmaatschap, schrapping uit het ledenbestand inclusief geanonimiseerde bekendmaking.

* De leden van de VPW dragen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het pastoraat. Lidmaatschap impliceert dat pastores elkaar op het functioneren als pastor kunnen aanspreken en zich laten aanspreken zoals in artikel 7.1 aangegeven. Dat vereist een sfeer van collegialiteit, waarin het mogelijk is kritiek te geven en te ontvangen. De kritiek wordt niet gegeven om te veroordelen, maar om te verbeteren. De kritiek komt voort uit oprechte collegialiteit en is gericht op een professionele en zorgvuldige uitoefening van het pastorale beroep. Het lidmaatschap houdt derhalve in dat men zich openstelt voor collegiale kritiek en voor tuchtrechtelijke maatregelen. Het treffen van deze maatregelen geschiedt met middelen die de VPW-en als beroepsverenigingen ter beschikking staan. Intern verenigingstuchtrecht, zoals verwoord in paragraaf 7, is te beschouwen als een vorm van intercollegiale toetsing, voorzien van een formele sanctie.

Adres indienen klacht

Pastoranten, besturen en pastores kunnen een vraag of een klacht over het naleven van de Beroepscode indienen bij het Tuchtcollege van de VPW Nederland. Een klacht dient schriftelijk te worden gezonden naar het volgende adres:

VPW Nederland
Palestrinastraat 1b
3533 EH Utrecht

COLOFON

Beroepscode voor r.-k. pastores

is een uitgave van VPW Nederland, Beroepsvereniging voor r.-k. pastores

Prijs Leden gratis, niet-leden €3,00 per exemplaar (inclusief verzendkosten)

Bestellen VPW Nederland • Palestrinastraat 1b, 3533 EH Utrecht, T 030 - 293 33 15 • E info@vpwinfo.nl • I www.vpwinfo.nl

Juli 2011

ISBN/EAN 978-90-804434-0-2

Ontwerp en illustraties Jeroen van Lente, Rosmalen • www.jeroenvanlente.nl

Druk Drukkerij BiblovanGerwen, Den Bosch